

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 23. 5. 2018
COM(2018) 424 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

**ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2018
a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2018**

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2018

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2018

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie²,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu³,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia 22. novembra 2017 prijala ročný prieskum rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 22. marca 2018. Komisia 22. novembra 2017 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Slovensko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 22. marca 2018. Rada prijala 14. mája 2018 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny („odporúčanie pre eurozónu“).
- (2) Slovensko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2018) 424 final.

³ P8_TA(2018)0077 and P8_TA(2018)0078.

a včasné vykonanie odporúčania o hospodárskej politike eurozóny, ako sa zohľadňuje v nasledujúcich odporúčaní, najmä v odporúčaní 1.

- (3) Správa o krajine na rok 2018 bola pre Slovensko⁴ uverejnená 7. marca 2018. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 11. júla 2017, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Slovenska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Slovensko 25. apríla 2018 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2018 a svoj program stability na rok 2018. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov na obdobie rokov 2014 – 2020. Podľa článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁵ platí, že ak je to potrebné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť európskych štrukturálnych a investičných fondov s riadnou správou hospodárskych záležitostí⁶.
- (6) Slovensko v súčasnosti podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2018 plánuje zlepšiť celkový deficit na úroveň 0,8 % HDP v roku 2018 a ďalej postupne na úroveň 0,0 % HDP v roku 2021. Očakáva sa, že do roku 2020 sa dosiahne strednodobý rozpočtový cieľ štrukturálneho deficitu vo výške 0,5 % HDP. Na základe programu stability na rok 2018 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP postupne klesne z úrovne 49,3 % v roku 2018 na 43,3 % do roku 2021. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň neboli úplne konkretizované opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových hodnôt deficitu od roku 2019. Súčasťou rozpočtu je neurčitá kategória výdavkov pod názvom rozpočtové rezervy, ktorá predstavuje nezanedbateľnú čiastku (0,7 % HDP) určenú na *ad hoc* operácie, čiže znižuje predvídateľnosť rozpočtového plnenia.
- (7) Rada 11. júla 2017 odporučila Slovensku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁷ v roku 2018 nepresiahne 2,9 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP. Zároveň bolo uvedené, že v posúdení návrhu rozpočtového plánu na rok 2018 a následnom posúdení

⁴ SWD(2018) 223 final.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁶ COM(2014) 494 final.

⁷ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hrađených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú započítané. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

rozpočtových výsledkov za rok 2018 sa bude musieť náležite zohľadniť cieľ, ktorým je plnenie zámerov fiškálnej politiky, ktoré prispievajú k posilneniu prebiehajúceho oživenia a k zabezpečeniu udržateľnosti verejných financií. Po posúdení miery oživenia na Slovensku a náležitom zvážení jeho problémov v oblasti udržateľnosti Komisia dospela k záveru, že v tomto ohľade netreba zohľadniť žiadne ďalšie prvky. Z prognózy Komisie z jari 2018 vyplýva, že v roku 2018 existuje riziko značnej odchýlky od uvedeného odporúčania.

- (8) Vzhľadom na predpokladanú produkčnú medzeru Slovenska vo výške 1,2 % by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 nemala presiahnuť 4,1 % v súlade so štrukturálnou úpravou vo výške 0,5 % HDP na základe matice požiadaviek Paktu stability a rastu. Za predpokladu nezmenenej politiky by sa Slovensko vystavilo riziku značnej odchýlky od uvedenej požiadavky v roku 2019, keďže odchýlka v rokoch 2018 a 2019 sa posudzuje spoločne. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2018 by sa mali prijať opatrenia potrebné na zosúladenie s ustanoveniami Paktu stability a rastu.
- (9) Verejné financie Slovenska čelia naďalej určitým dlhodobým rizikám. Výdavky na zdravotnú starostlivosť naďalej ohrozujú dlhodobú udržateľnosť verejných financií, keďže zvyšovanie nákladovej efektívnosti zdravotnej starostlivosti na Slovensku zostáva naďalej výzvou. Podľa predpokladov sa verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť dlhodobo zvýšia o 1,2 percentuálneho bodu HDP, čiže zvýšenie presiahne odhadovaný priemer EÚ na úrovni 0,9 percentuálneho bodu. Vďaka automatickému zvýšeniu veku odchodu do dôchodku došlo k postupnému zlepšeniu dlhodobej udržateľnosti dôchodkového systému, keďže sa znížil predpokladaný dlhodobý nárast verejných výdavkov súvisiaci so starnutím obyvateľstva.
- (10) Hoci sa už podnikli určité kroky na zlepšenie nákladovej efektívnosti zdravotníctva, konkrétne projekt skúmania výdavkov Hodnota za peniaze, existujú mnohé ďalšie možnosti, ako zracionalizovať využívanie prostriedkov. Plány ďalekosiahlej reformy zdravotníctva, ktorá zjednoduší služby, zlepši riadenie nemocničných zdrojov a zefektívni systém starostlivosti, nikam nepokročili. Využívanie nemocničných služieb je aj naďalej vysoké, pričom vysoká miera hospitalizácie v prípade chronických ochorení a miera prepustenia pacientov z nemocnice je nad priemerom EÚ a miera využívania lôžok je pomerne nízka. Aj keď posilnenie primárnej starostlivosti by mohlo zmenšiť vysoké zaťaženie nemocníc, systém trpí nedostatkom všeobecných lekárov, ktorý sa ďalej zhoršuje ich nerovnomerným geografickým rozšírením. Obavy o budúci stav všeobecných lekárov vyvoláva aj ich veková štruktúra. Napokon niekoľko opatrení zameraných na zlepšenie nákladovej účinnosti zdravotníctva, ako napríklad úplné zavedenie systému platieb na základe skupín diagnóz a účinné sprevádzkovanie systému elektronického zdravotníctva, je ešte v štádiu vývoja. Je pravdepodobné, že v budúcnosti dôjde k ďalším omeškaniam a implementačným problémom.
- (11) Rozpočtové príjmy sa zvyšujú vďaka rýchlemu hospodárskemu rastu, a zároveň pokračuje úsilie o zlepšenie dodržiavania daňových predpisov a zníženie vysokej medzery vo výbere dane z pridanej hodnoty. Zatiaľ čo fiškálne stimuly na podporu výskumu a vývoja sa zvýšili, daň z nehnuteľností je aj naďalej slabým zdrojom príjmov. Ukazuje sa, že prebiehajúci program preskúmaní vo všetkých kľúčových oblastiach verejných výdavkov je účinným a dôkladným nástrojom na zlepšenie nákladovej efektívnosti verejných výdavkov.

- (12) Na trhu práce pretrváva pozitívny vývoj v podobe zvýšenej zamestnanosti a historicky najnižších úrovní nezamestnanosti. Napriek tomu miera dlhodobej nezamestnanosti patrí aj naďalej k najvyšším v EÚ a postihuje najmä znevýhodnené skupiny, ako sú nízkokvalifikovaní pracujúci, mladí ľudia a marginalizovaní Rómovia. V súvislosti so zlepšovaním podmienok na pracovnom trhu sa v niektorých hospodárskych odvetviach objavujú správy o nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Medzi regiónmi existujú na trhu práce veľké rozdiely, pričom na východnom Slovensku sa sústreďuje vyššia nezamestnanosť a na západnom Slovensku nedostatok pracovnej sily. Slovensko začalo s podporou Európskeho sociálneho fondu uskutočňovať akčný plán integrácie dlhodobo nezamestnaných. Súčasťou plánu je zavedenie individualizovaných služieb, sociálneho poradenstva a nového základného systému profilovania. Vykonávanie plánu však zatiaľ neprinieslo žiadne štrukturálne zmeny. Pretrvávajú nedostatky v spolupráci so súkromnými partnermi a mimovládny organizácie, ktorá má znížiť počet prípadov vybavovaných na úradoch práce, a individualizované poradenstvo je len v počiatočnom štádiu. Okrem toho hrubá segmentácia dlhodobo nezamestnaných nie je celkom užitočná na následné uplatnenie aktivačných opatrení. V programoch odbornej prípravy a rekvalifikácie došlo k zlepšeniu, ale je ich stále nedostatok a ich zameranie na dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnené skupiny zostáva len obmedzené. Okrem toho účasť dospelých na vzdelávaní je stále veľmi nízka a druhošancové vzdelávanie pre znevýhodnené skupiny sa ešte dostatočne nerozvinulo. Poberanie dávok v nezamestnanosti je podmienené prísnymi kritériami oprávnenosti a trvá krátko. To spôsobuje nízke pokrytie krátkodobo nezamestnaných poberaúcich dávky.
- (13) Rozdiely v zamestnanosti a odmeňovaní žien a mužov značne prevyšujú priemer EÚ. Na nízkej miere zamestnanosti žien v reprodukčnom veku sa podpisuje dlhá rodičovská dovolenka, ktorú si zriedkakedy berú muži, ako aj nedostatočné uplatňovanie pružných pracovných podmienok a obmedzená cenová a kapacitná dostupnosť zariadení starostlivosti o deti. Najmä u detí do troch rokov je dochádzka do takýchto zariadení extrémne nízka.
- (14) Vzdelávací systém nedostatočne prispieva k sociálnoekonomickému rozvoju Slovenska a na všetkých úrovniach je slabo financovaný. K naliehavým úlohám patrí skvalitnenie výsledkov vzdelávania, zapojenie Rómov do inkluzívneho hlavného vzdelávacieho prúdu a účinná integrácia študentov zo socioekonomicky znevýhodnených pomerov do vzdelávania a odbornej prípravy. Z hľadiska medzinárodných noriem sú výsledky vzdelávania a úroveň základných zručností naďalej neuspokojivé a do veľkej miery ovplyvnené socioekonomickými pomermi študentov. Miera predčasného ukončovania školskej dochádzky je nízka, ale rastie a medzi regiónmi sa prehlbujú rozdiely. Napriek plánu do roku 2020 každoročne zvýšiť platy učiteľov o 6 %, je učiteľské povolanie stále neatraktívne, a to aj z dôvodu obmedzenej úvodnej odbornej prípravy a možností profesionálneho rastu. Opatrenia na zvýšenie účasti rómskych žiakov na inkluzívnom hlavnom prúde vzdelávania sa v dôsledku nedostatočnej finančnej podpory, monitorovania a odbornej prípravy učiteľov v medzikultúrnych otázkach vykonávajú na mimoriadne nízkej úrovni.
- (15) Verejnú správu aj naďalej zaťažuje neefektívnosť a prekážky, ktoré vznikajú vinou nízkej miery spolupráce medzi ministerstvami a nedostatočnej politickej neutrality v štátnej správe. Zákon o štátnej službe sa pomaly začína implementovať, ale jeho vplyv na zlepšenie riadenia ľudských zdrojov sa ešte len ukáže. Pokiaľ ide o správu fondov EÚ, administratívne kapacity a efektívnosť sú naďalej obmedzené a fluktuácia zamestnancov, čiastočne previazaná s politickým cyklom, je stále vysoká. Táto otázka

sa však rieši posilňovaním koordinačnej úlohy úradu podpredsedu vlády, ktorý stabilizačne pôsobí na udržanie kontinuity a inštitucionálnej expertízy vo výkonných organizáciách.

- (16) Pri riešení kľúčových výziev spojených so zlepšovaním konkurencieschopnosti, rastu a zamestnanosti na Slovensku zohrávajú zásadnú úlohu európske štrukturálne a investičné fondy. Ako potvrdili následné previerky, Slovensko prišlo v roku 2017 o 26 miliónov EUR určených na výskum a inovácie najmä v dôsledku problémov s uplatňovaním výberových kritérií a výberom hodnotiteľov. Ak sa neprijmú potrebné opatrenia na urýchlenie implementácie, krajina sa vystavuje vysokému riziku, že príde o ďalšiu časť finančných prostriedkov. Hoci miera výberu projektov v súčasnosti už presiahla polovicu celkového objemu prostriedkov pridelených na súčasné programové obdobie, v praxi sa príjemcom vyplátilo len 11 % pridelených prostriedkov.
- (17) Nízka účinnosť verejnej správy sa prejavuje aj v iných sektoroch vrátane energetiky a životného prostredia. Miera recyklácie je veľmi nízka a kvalita ovzdušia naďalej pomerne slabá. Čoraz väčší problém predstavuje udržateľná správa lesov. Energetika je nadmerne regulovaná a energetické politiky nie sú v plnom súlade s klimatickými a energetickými cieľmi EÚ.
- (18) Slovensko podniklo dôležité kroky smerom k vytvoreniu funkčného systému verejného obstarávania. Zaviedli sa kritériá hodnotenia ponúk na základe kvality. V októbri 2018 by sa mali zaviesť povinné elektronické nástroje na uskutočňovanie postupov verejného obstarávania. Pred všetkými projektmi verejného obstarávania financovanými z európskych štrukturálnych a investičných fondov sa uskutočnili nie celkom efektívne, ale komplexné previerky. Napriek tomu sa v oblasti vnútorných kontrol, transparentnosti, digitalizácie, profesionalizácie a strategického verejného obstarávania zatiaľ nepodarilo dosiahnuť uspokojivé výsledky. Odzrkadľuje sa to na miere uplatňovania protisútťažných praktík na Slovensku, ktorá napriek určitému zlepšeniu naďalej o niečo prevyšuje priemer EÚ. Navyše odhodlaniu bojovať proti korupcii zatiaľ nasvedčuje len málo príznakov. Viac ako polovica podnikov považuje korupciu vo verejnom obstarávaní v správe štátnych orgánov za rozšírenú.
- (19) Korupcia, zložité administratívne postupy, nadmerná a často sa meniacia regulácia podnikania, ako aj nízka kvalita regulačných orgánov vážne vplyvajú na kvalitu slovenského podnikateľského prostredia. Hoci z hľadiska medzinárodného porovnania si Slovensko mierne pohoršilo, identifikovalo viacero opatrení na skvalitnenie podnikateľského prostredia a povzbudenie investícií. Zároveň upevnilo rámec posudzovania regulačného vplyvu a v posledných rokoch rozšírilo jeho používanie. Napokon nedávno bola prijatá nová stratégia lepšej regulácie. V sektore podnikateľských služieb pretrvávajú značné regulačné prekážky, pričom miera obmedzení pre architektov, inžinierov, daňových poradcov, právnikov, patentových zástupcov, realitných maklérov a turistických sprievodcov presahuje priemer EÚ. Komisia v oznámení z januára 2017 poskytla odporúčania, ako riešiť regulačné prekážky⁸. Slovensko však v uvoľňovaní týchto obmedzení nezaznamenalo žiadny pokrok.
- (20) Ani v zintenzívňovaní boja proti korupcii sa celkovo nedosiahol žiadny pokrok. Korupcia je naďalej vnímaná ako vysoká a počet trestných stíhaní za takéto trestné činy ďalej poklesol. Korupcia sa vníma ešte akútnejšie po vražde investigatívneho novinára a zverejnení jeho zistení o širokom spektre korupčných prípadov na vysokej

⁸

COM(2016) 820 final

úrovni. Podiel trestne stíhaných prípadov na vysokej úrovni je extrémne nízky. Nedostatočné zodpovedanie sa polície a prokurátorov sa nevyriešilo a brzdí boj proti korupcii, ako aj vyšetrovanie chýlostivých korupčných prípadov.

- (21) Napriek istému zefektívneniu by malo Slovensko ďalej zlepšovať účinnosť a nezávislosť svojho justičného systému. Obavy o nezávislosť súdnictva pretrvávajú, a to aj pokiaľ ide o postupy menovania sudcov na všetkých úrovniach.
- (22) Hoci podpora inovácií môže zvýšiť konkurencieschopnosť a uľahčiť prechod na vedomostnú ekonomiku, inovačné kapacity Slovenska sú stále skromné a intenzita výskumu a vývoja v podnikaní je veľmi nízka (0,40 % HDP v roku 2016). Hoci v krajine existuje veľký spracovateľský priemysel so strednou až vysokou technologickou náročnosťou, dominantné nadnárodné spoločnosti doposiaľ prejavovali len obmedzený záujem uskutočňovať činnosti súvisiace s výskumom a vývojom a percentuálny podiel malých a stredných podnikov, ktoré interne inovujú, bol v roku 2016 na Slovensku oveľa nižší (13,9 %) než v EÚ ako celku (28,8 %).
- (23) V rokoch 2009 až 2015 sa v súvislosti s využívaním európskych štrukturálnych a investičných fondov výrazne zvýšili verejné investície do výskumu a inovácií. Potenciál týchto investícií sa však v dôsledku neefektívnosti slovenského výskumu nevyužil naplno. Napriek tomu, že došlo k posilneniu úlohy Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie, celkové riadenie tejto politiky je na nízkej úrovni. Reformy pravidelne zdržuje rozdrobený systém a neistý rámec riadenia, v ktorom sa zodpovednosť rozdeľuje medzi niekoľko ministerstiev a výkonných agentúr a často chýba riadna koordinácia. Opatrenia na podporu prenosu poznatkov, posilnenie výskumných kapacít v priemysle a zlepšenie spolupráce medzi podnikmi a akademickým svetom napredujú pomaly.
- (24) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2018 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Slovenska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2018. Zároveň posúdila program stability na rok 2018, národný program reforiem na rok 2018 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Slovensku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku na Slovensku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (25) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2018 a jej stanovisko⁹ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Slovensko v rokoch 2018 a 2019 prijalo opatrenia s cieľom:

- 1. zabezpečiť, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 nepresiahne 4,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP. Implementovať opatrenia na zvýšenie nákladovej efektívnosti systému zdravotníctva a vytvoriť účinnejšiu stratégiu zdravotníckej pracovnej sily.
- 2. Posilniť aktivačné opatrenia a opatrenia na zvyšovanie kvalifikácie vrátane kvalitnej a cielenej odbornej prípravy a individualizovaných služieb pre znevýhodnené skupiny, a to najmä plnením akčného plánu pre dlhodobo nezamestnaných. Podporovať zamestnanosť žien, a to najmä rozšírením možností získať cenovo dostupnú a kvalitnú starostlivosť o deti. Zlepšiť kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania,

⁹ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

a to aj zvyšovaním účasti rómskych detí na hlavnom prúde vzdelávania už od raného detstva.

3. Zvýšiť vo verejnom obstarávaní uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu. Potlačiť korupciu aj tým, že sa zabezpečí presadzovanie platných právnych predpisov a zlepši sa zodpovedanie sa zo strany polície a prokuratúry. Zvýšiť účinnosť justičného systému najmä zaistením nezávislosti menovania sudcov. Zmenšiť rozdrobenosť systému verejného výskumu a povzbudzovať inovácie – aj v malých a stredných podnikoch.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*